

in iz revij, zato dobe o znanih stvareh napačen vtis. Kar nekaj lepih himalajskih vzponov so posamezniki naredili v okviru večjih odprav, torej z dobro podporo pred vzponom in z varno vrnitvijo v že postavljene tabore. Vendar se za javnost te »poststranske« zadeve zamolče in se poudari samo vzpon posamezne naveze ali solista. Mlad človek, že tako željan istovetenja z junaki, tej pomanjkljivi zgodbi nasede, himalajska resničnost pa ga hudo razočara. Naj se alpinizem v Alpah in nižjem skaloju še tako deli na vedno več panog in načinov plezanja (zato je lahko vse več »glavnih«), v Himalaji mu to ne pomaga – celo nasprotno. Himalaja ima vse, kar imajo druge gore, in nekaj, česar dru-

ge nimajo – veliko višino. Če višini, stenam in ledenikom dodamo še slabo vreme, neugodne snežne in ledne razmere ter veliko časovno in krajevno oddaljenost od »ljubega doma«, vidimo, da je Himalaja še vedno Himalaja in da tam »obvoznic« ni. Slovenski alpinizem se že lep čas ukvarja z razpotji, ne opazi pa, da večina poti, ki jih ubira, vodi navzdol. Za Himalajo pa je treba navzgor. Še tako vroča želja ne zniža nobenega vrha niti za meter.

Torej? Zdaj bi se članek lahko šele zares začel, a za tiste, ki vedo, kaj hočejo, je za zdaj dovolj. In »sveti duh«? Že dolgo nič takega ne frfota na podstrešju PZS. ◻

Slediti notranjemu glasu, ki nas kliče

Razmišljanje mlajše generacije

Besedilo: Aljaž Anderle

V sedemdesetih in osemdesetih letih se je slovenski alpinizem dvignil na mednarodni oder z vrsto dosežkov, ki so jih dosegli ljudje, danes zapisani v zgodovino kot legende slovenskega alpinizma. Čeprav je šlo za nadaljevanje dela pred- in povojnih generacij, pa je bilo to zanesljivo obdobje alpinističnega razcveta in velikih dejanj. Velikih dni, bi se najbrž izrazil eden izmed soustvarjalcev tistega obdobja Stane Belak. Takrat so alpinizem zaradi splošne orientiranosti in številnih ciljev na največjih višinah enačili s himalajizmom. Spomnim se svojih plezalnih začetkov leta 1986 in pozneje, ko so me starejši napol v šali spraševali, kdaj bom šel pa kaj v Himalajo ... Pot v Himalajo je bila predestinacija alpinistov tistega časa. Vsaj tistih, ki so si prizadevali za vrhunskost.

Nova realnost?

Od preloma devetdesetih let prejšnjega stoletja pa se vedno bolj očitno in včasih boleče soočamo s spremenjeno situacijo. Alpinizem je doživel notranje spremembe – spremenili s(m)o se alpinisti. Slovenski alpinizem je v tranziciji, tako kot je v tranziciji družba, v kateri alpinisti živijo. Povečujejo se individualizem, tržni odnos in preračunljivost. Ena izmed največjih novosti v podobi alpinista današnjega časa je nekakšna ležernost, nagnjenje k udobju. Ne vem, če je ta izraz pravi, ampak dandanes se hodi in pleza precej manj na »nož« kot včasih. Ljudje imajo na splošno manj časa, manj so pripravljene tvegati za dosego odmevnega cilja in številnim odmevnost niti ni več cilj. Zanos in timsko delo 70. in 80. let sta bila zgodovinsko pomembna. Takrat so bili vr-

hunski cilji skoraj samo v Himalaji, danes pa so tudi drugod, čeprav cilji v Himalaji nesporno ostajajo na prestolu prestiža in zahtevnosti.

Dejstvo je, da mnogi alpinisti prestavljajo meje možnega na številnih področjih alpinizma. Specializacija postaja nuja zaradi visoke ravni že doseženega. Tako je danes skoraj nemogoče ostajati, kot pred 20 leti, vrhunski alpinist – amater. Redki imajo ob redni zaposlitvi možnost celoletnega treninga in priprav. Vrhunski alpinizem postaja vsaj napol profesionalno početje, kot vsak drug vrhunski šport, pa če še tako neradi slišimo to besedo.

Tako kot vsebina alpinizma samega, ki dobiva čedalje več novih dimenzij, postaja tudi identiteta alpinistov vse bolj neenotna. Med alpiniste danes sodijo bolj raznovrstni ljudje kot recimo pred četrto stoletja, njihove dejavnosti obsegajo širši spekter. Njihovi motivi so zelo različni, ravno tako cilji in načini doseganja. Alpinizem z vse širšo bazo dobiva razsežnosti množične dejavnosti, alpinisti izgubljajo pečat izjemne, ozke družine »poklicanih«, ki se spoprijema z nezemeljskimi preprekami. Mladi rodovi alpinistov združujejo predvsem veselje do plezanja. Družabnost, ljubezen do narave, športne ambicije, ekstremizem, egoizem, nečimrnost, avanturizem, svobodomiselnost, preprostost, potrpežljivost in svojeglavost pa so bolj ali manj navzoči kot pozitivno–negativni »entourage« individualcev, za katere so strmine najlepše poti. Različne generacije alpinistov se med drugim ločijo po odnosu do plezanja, motivaciji, stopnji odprtosti do sprememb, sposobnosti prilagajanja in vrednostnem sistemu.

Generacijske razlike premoščajo le najbolj fleksibilni in odprti posamezniki. Čeprav alpinistična družina ni uniformna, pa bi bila z nekaj odprtega duha sposobna dojemati različne aspekte alpinizma, podpirati raznovrstne cilje, jih vrednotiti in spoštovati, poleg tega pa se učiti iz izkušenj ter sprejemati novosti in upoštevati spremembe.

Na žalost nismo imuni na vdore značilnih slovenskih lastnosti (beri: nevoščljivosti, zavisti, zaplankanosti) v svet alpinizma. Afere in neprijetnosti ter napeti odnosi, ki smo si jih skuhalo sami, so zamajali tudi našo trdnjavo pozitivnih človeških lastnosti. Škodo lahko popravimo le sami, z več tolerance in medsebojnega spoštovanja.

V zadnjih 7 letih sem se po svoji lastni izbiri zelo tesno povezal z lednim plezanjem. Mnogo bolj intenzivno kot v predhodnih desetih letih plezanja in mnogo bolj kot povprečen slovenski alpinist. In potem smo s prijatelji pod vplivom idej, informacij in izkušenj iz sveta privlekli domov poplavo stare okove razbijajočih novosti na področju tehnike plezanja, opreme in tako naprej. Novosti so vedno pretresale miselnost »mainstreama« oziroma »klasičnega« alpinizma. »To pa k nam ne sodi, to sploh ni alpinizem! Tisti, ki se s tem ukvarjajo, ne morejo biti alpinisti...« itn. Novosti je namreč zares težko sprejemati z veliko žlico, zato je ob prehodih v nova obdobja treba računati z dolgotrajnejšimi obdobji miselne adaptacije. Z novostmi in izzivi se srečujejo vsi rodovi, tako da smo vsi vseskozi vpeti v proces učenja in preverjanja svojih sposobnosti dojemanja in sprejemanja.

Kaj pogrešamo?

Na žalost opažamo, da v državi, ki se lahko pohvali s tako kakovostnimi alpinisti in njihovimi dosežki, ni konsenza glede skupnega delovanja niti sposobnosti objektivne presoje in spodbujanja kakovosti. Največja škoda je, da organiziranost močno šepa. Krovne organizacije, ki bi povezovale in podpirale alpiniste na objektivni, profesionalni podlagi, namreč ni oziroma je v precej globoki krizi. Bomo v svojih vrstah lahko našli ljudi, ki bodo sposobni nezemeljske moči dviga nad svoje interese in bodo znali dati našemu alpinizmu višjo tržno veljavo med vrhunskimi športi? Poskrbeti bo treba za uravnotežene in objektivne odnose med ljudmi in njihovimi cilji in poskrbeti za moralno, logistično, finančno podporo in know-how pri doseganju teh ciljev. Tudi v Himalaji, a ne samo tam.

V današnjem svetu in tolikšni individualizaciji posameznika, njegovih odgovornosti in nalog ne moremo pričakovati timskih dosežkov velikega formata. Naša največja dragocenost in upanje so posamezniki in naveze, ki so sposobni prenesti svoje ideje v realnost. Za to pa rabijo zaledje, organizacije, ki jim bo pomagala, da se bodo lahko osredotočali na svoje delo – trening in plezanje – ne pa tudi na organizacijske probleme. Danes je preveč stvari prepuščeno posamezniku, to pa zmanjšuje

učinkovitost in uspešnost; poleg tega se pojavljajo tudi trenja med kompetitivnimi cilji.

V danih razmerah razprševanja ciljev, panog in vedno večje specializacije alpinisti potrebujemo sposobnega menedžerja, ki bi lahko tržil rezultate in omogočal čim širšo realizacijo potencialov. Čeprav nismo primarno tekmovalci, sodimo med športnike, tako po načinu življenja kot po trudu, vloženem v dosežke, in po primerjalnem vrednotenju le-teh. V novejšem času je ta komponenta postala bolj izražena, ne le zaradi nekaterih panog, ki so neposredno tekmovalne, pač pa tudi zaradi komercializacije in tržnega pristopa k prodajanju naših rezultatov. Žalostna predestinacija alpinizma, alpinistov in njihovih dosežkov je kronična medijska abstinenca in njihova usmerjenost zgolj in edino v obravnavanje presežnikov. Težko, težje, najtežje ne zadošča več. Zdaj medijski krvniki za svojo pozornost zahtevajo skoraj že kri. Posledica tega razvoja je manjša avtonomija alpinista kot posameznika, ki si išče svoje cilje in poti. Omejujeta mu jih tako njegova lastna zavest o kakovosti vzpona kot tudi raven pričakovanih strokovne javnosti. Dosežki, ki so podprti z intenzivno medijsko kampanjo, pa lahko zelo negativno vplivajo na percipiranje drugih kvalitetnih dosežkov, ki zaradi pomanjkanja publicistike in presežnikov ostajajo na obrobju marginalnega. Še strokovna javnost potem stežka prepozna njihovo objektivno vrednost.

Čeprav imamo Slovenci rodovnik alpinistične velesile, ga premalo cenimo. Ali pa smo ga nehali pred kakim desetletjem, ko je postalo cenjeno le tisto, kar meji na nemogoče. In ima potencialni okus po krvi. Tudi zato ima le malo alpinistov možnost iz svojega najljubšega konjička narediti donosen posel oziroma se z njim preživljati. Redkim uspe tako prodajati svoje dosežke, da lahko hkrati s svojim svetom alpinizma gradijo še sistem rednega dotoka dohodka za vzdrževanje tako dragocenega, a tudi krhkega načina življenja.

V ledeni vertikali (foto: Urban Golob)

Gremo plezat!

Kljub nekaterim manj pisanim mislim me veseli, da smo alpinisti vendarle še vedno sposobni slediti predvsem notranjemu klicu, ki nas vleče. Tja. Nekateri v Himalajo, druge v Zahodne Alpe, tretje v Kamniške, četrte povsod po malem, vse pa z eno željo: Živeti. Ob tem bodo nekateri dosegali vrhunske športne rezultate, drugi pa bodo vzpone vpisovali pod rubriko »rekreacija« ali »hobi«. In: vse dokler bomo, vsak na svojem področju, potiskali dosežke proti mejam, ki so jih postavljali naši predhodniki, in prek njih, proti mejam svojih sposobnosti, in sledili svojim ciljem po poteh intuicije in nikoli povsem razumljenega razuma, bomo lahko vsakomur rekli, da smo alpinisti, in pri tem čutili upravičen ponos. ◉